

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

ΘΕΜΑ: "Αποτελεσματική αντιμετώπιση των Δημοσίων υπαίθριων συναθροίσεων, στα πλαίσια της ισχύουσας νομοθεσίας".

1. Γενικά

- α. Οι δημόσιες υπαίθριες συναθροίσεις ως και οι υπαίθριες κινούμενες τοιαύτες, υπό την μορφή πορειών, διαμαρτυριών που πραγματοποιούνται στο Κέντρο της Αθήνας από διάφορες κοινωνικές ομάδες, φορείς κ.λ.π. δημιουργούν προβλήματα στην ομαλή κυκλοφορία των οχημάτων και πολλάκις επιφέρουν διαταραχή της εμπορικής, οικονομικής και κοινωνικής ζωής της πόλης.
- β. Στις περισσότερες από τις ως άνω Δημόσιες Συναθροίσεις συμμετέχουν ~~πρόσφατα~~ ^{πρόσφατα} ατόμων 150 ατόμων.
- γ. Όσες από τις προαναφερόμενες συναθροίσεις εξελίσσονται σε πορείες, κινούνται δια των κεντρικών οδικών αρτηριών, συνήθως δε συναθροίσεις κάτω των 100-150 ατόμων δεν εξελίσσονται σε πορείες

2. ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Ιχύουσα νομοθεσία:

- α. Το άρθρο 11 του Συντάγματος του 1975.
- β. Τα άρθρα 130 και 132 του π.δ. 141/91.
- γ. Το Β.Δ. 269/72 περί κανονισμού διαλύσεων των Δημοσίων συναθροίσεων.

Συναφείς διατάξεις:

Η υπ' αριθμ. 4/99 Γνωμοδότηση του Αντεισαγγελέα Αρείου Πάγου.

Καταργηθείσες διατάξεις:

- α. Το Ν.Δ. 794/71 "περί Δημοσίων συναθροίσεων. Οι διατάξεις του κατά το μεγαλύτερο μέρος πρέπει να θεωρηθούν καταργημένες, ως αντικείμενες στο Σύνταγμα.
- β. Το Β.Δ. 162/72 "περί καθορισμού χώρων, όπου απαγορεύεται η πραγματοποίηση Συναθροίσεων". Οι διατάξεις του θεωρούνται καταργημένες, ως αντικείμενες επίσης στο Σύνταγμα.

3. Σχολιασμός ισχύουσας νομοθεσίας

Η ισχύουσα σήμερα νομοθεσία κρίνεται επαρκής για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που δημιουργούνται από τις υπαίθριες Δημόσιες συναθροίσεις.

4. Ποιές είναι οι δυνατότητες της Αστυνομίας στις δημόσιες υπαίθριες συναθροίσεις, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.

- α. Να παρίσταται. (προβλέπεται ρητά από το Σύνταγμα).
- β. Να εφαρμόζει τα προληπτικά μέτρα, που προβλέπονται από το άρθρο 11 του Συντάγματος, δηλαδή να απαγορεύει τις υπαίθριες συναθροίσεις ύστερα από αιτιολογημένη απόφαση της.
Γενικά μέν, αν επίκειται σοβαρός κίνδυνος για τη δημόσια ασφάλεια (λ.χ. απαγόρευση σε ολόκληρη την πρωτεύουσα).

Ειδικά δε σε ορισμένη περιοχή, αν απειλείται σοβαρή διατάραξη της κοινωνικοοικονομικής ζωής (λ.χ. απαγόρευση σε ορισμένο μόνο τόπο, περιορισμένη δηλ. απαγόρευση).

- γ. Να λαμβάνει κατασταλτικά μέτρα, δηλαδή να διαλύει τις δημόσιες υπαίθριες συναθροίσεις όταν αυτές καταστούν παράνομες, ήτοι εκείνες που έχουν απαγορευθεί ή εκείνες οι ήσυχες που εκτρέπονται σε πράξεις βίας. (άρθρο 132 του π.δ. 141/91) και να διώκει τα πρόσωπα που συμμετέχουν στις παράνομες συναθροίσεις, σύμφωνα με άρθρο 171 Π.Κ ή που, ασκώντας καταχρηστικώς την άσκηση του δικαιώματος του «συνέρχεσθαι», παρακωλύουν την κυκλοφορία των οχημάτων, σύμφωνα με το άρθρο 292 του Π.Κ.

5. Πως αντιμετωπίζεται σήμερα το θέμα των συναθροίσεων και πορειών από την Αστυνομία.

- α. Παρίσταται και λαμβάνει διακριτικά μέτρα, τάξης, τροχαίας και ασφαλείας, αφήνοντας τις πορείες απερίσπαστες να καταλήξουν στον τόπο προορισμού τους, όπου εκεί λαμβάνει αυξημένα μέτρα για αποτροπή τυχόν κατάληψη Υπουργείων, οργανισμών κ.λ.π.
- β. Αποφεύγει κάθε ενέργεια που είναι δυνατόν να εκληφθεί ως παρεμπόδιση του δικαιώματος του συνέρχεσθαι.
- γ. Διακόπτει σε όλες σχεδόν τις πορείες την κυκλοφορία των οχημάτων για την προστασία των πορευομένων από τυχόν τροχαία ατυχήματα ως και των οδηγών των οχημάτων από τυχόν προπηλακισμούς εκ μέρους των πορευομένων και μόνο σε ελάχιστες περιπτώσεις πορειών με μικρό αριθμό πορευομένων (100-150 το πολύ ατόμων) επιτρέπει την παράλληλη κίνηση των οχημάτων, αφού κρίνει μετά βεβαιότητας ότι μπορεί να επιτευχθεί αυτό με απόλυτη ασφάλεια, λαμβάνοντας τα κατάλληλα μέτρα κατά μήκος του άξονα των πορευομένων υπό την προϋπόθεση βέβαια ότι θα εξασφαλίσει και τη συναίνεση των πορευομένων για την πραγματοποίηση της πορείας σε τμήμα του οδοστρώματος.
 - Σημειώνεται επιπρόσθετα ότι τα πεζοδρόμια δεν προσφέρονται καθόλου για δρομολόγια των πορευομένων, λόγω της μεγάλης κίνησης που παρουσιάζουν από πεζούς οι οποίοι, σε περίπτωση που χρησιμοποιηθούν αυτά για τις πορείες, εξ ανάγκης αυτοί θα κινηθούν στο οδόστρωμα, με σοβαρούς κινδύνους τροχαίων ατυχημάτων.
- δ. Αποφεύγει την έκδοση αποφάσεων πλήρους ή μερικής απαγόρευσης των υπαίθριων δημοσίων συναθροίσεων.

Η Αστυνομία κατά την τελευταία 20ετία μόνο σε τρεις (3) περιπτώσεις έχει εκδώσει αποφάσεις απαγόρευσης πραγματοποίησης δημόσιων υπαίθριων συναθροίσεων - πορειών και τούτο γιατί η εφαρμογή της απαγόρευσης θα έχει ως συνέπεια τη συχνή σύγκρουση με τους διαδηλωτές, με δυσμενή αποτελέσματα σε τραυματισμούς και ζημιές, προϋποθέτει δε την απασχόληση μεγάλου αριθμού Αστυνομικών δυνάμεων.

- Ειδικότερα για τις προαναφερόμενες πορείες με μικρό αριθμό πορευομένων, έστω και αν αυτές προκαλούν διαταραχή σ' ένα βαθμό της κοινωνικοοικονομικής ζωής σε μια περιοχή, δεν εκδίδει προληπτικά αποφάσεις απαγόρευσης αυτών, γιατί οπωσδήποτε δεν είναι σε θέση εκ προοιμίου να δικαιολογήσει πλήρως, όπως απαιτεί το Σύνταγμα, ότι η συγκεκριμένη κάθε φορά συνάθροιση - πορεία θα διαταράζει σοβαρά την κοινωνικοοικονομική ζωή της περιοχής.
- Σε περιπτώσεις βέβαια λίαν παρατεταμένης και αδικαιολόγητης διαταραχής, η οποία φυσικά (διαταραχή) συνίσταται κυρίως στην

παρακώλυση των συγκοινωνιών ή στην παρεμπόδιση λειτουργίας Δημοσίων Υπηρεσιών και Κοινωφελών Οργανισμών εκ μέρους της καθ' όλα Ειρηνικής και άοπλης συνάθροισης - πορείας, η Αστυνομία **δύναται να εκδίδει** έστω και κατά τη διάρκεια αυτής, απαγορευτική απόφαση συνέχισης της πορείας, οπότε, τηρουμένων των προβλεπομένων διαδικασιών του β.δ.269/72, προβαίνει στη διάλυση αυτής.

- Συνήθως, στις προαναφερόμενες περιπτώσεις παρατεταμένης διαταραχής, η Αστυνομία **δεν προχωρά** σε έκδοση αποφάσεων απαγόρευσης των συναθροίσεων, αλλά αφού παίρνει, όπως προείπαμε, όλα τα απαραίτητα μέτρα ρύθμισης της κυκλοφορίας για διευκόλυνση των συγκοινωνιών, **προβαίνει σε καταμηνύσεις και σχηματισμό δικογραφιών** σε βάρος των υπαιτίων για παράβαση του άρθρου 292 του Π.Κ.

6. Προτάσεις για τον περιορισμό του προβλήματος.

- Κατ' αρχήν **δεν απαιτείται** η θέσπιση νέου νομοθετικού πλαισίου, ούτε και η τροποποίηση του ισχύοντος, καθ' όσον αυτό, αφενός μεν έχει ως **βάση το ισχύον Σύνταγμα** (άρθρο 11), αφετέρου δε **καλύπτει πλήρως** την αντιμετώπιση των δημοσίων συναθροίσεων.
 - Εκ μέρους της Αστυνομικής Αρχής, σύμφωνα με το άρθρο 11 του Συντάγματος, το μέτρο της **προληπτικής απαγόρευσης** των δημόσιων υπαίθριων συναθροίσεων **μπορεί να εφαρμοστεί** με περίσκεψη και φειδώ σε ορισμένες συναθροίσεις και πορείες, ανεξαρτήτου αριθμού ατόμων, ιδιαίτερα σε περιπτώσεις που αυτές **επαναλαμβάνονται αδικαιολόγητα ή παρατείνονται υπερβολικά** από απόψεως χρόνου, πολύ δε περισσότερο μπορεί να εφαρμοστεί σε περιπτώσεις **ειδικής κατηγορίας ατόμων και ομάδων (αναρχικών)** που ως εκ της προηγούμενης συμπεριφοράς και τακτικής τους, παρέχουν τη δυνατότητα επαρκούς αιτιολόγησης της περί απαγόρευσης απόφασης.
 - Για τις μικρές (μέχρι 150 ατόμων) πορείες κοινωνικών ομάδων και φορέων **είναι δυνατόν να μη διακόπτεται πλήρως η κυκλοφορία**, μόνο όταν ο έχων την ευθύνη των σχετικών μέτρων Αξιωματικός κρίνει ότι με τις υφιστάμενες Αστυνομικές δυνάμεις και ως εκ της σύνθεσης, της συμπεριφοράς και της διάθεσης των διαδηλωτών **μπορεί να επιτύχει**, με τη συναίνεση βέβαια και τη συνεργασία των πορευομένων, **τον περιορισμό αυτών σε τμήμα του οδοστρώματος και την εξασφάλιση της παράλληλης ή αντιθέτου κίνησης των οχημάτων**, αποκλείοντας περαιτέρω και κάθε περίπτωση τροχαίου ατυχήματος ή προπηλακισμού των οδηγών από τους πορευομένους.
- Από τη μέχρι σήμερα εμπειρία η τακτική αυτή **ενέχει σοβαρούς κινδύνους** από τυχόν αιφνίδια αλλαγή της συμπεριφοράς των διαδηλωτών.

οι οποίοι πολλές φορές έχουν επιτεθεί σε οδηγούς οχημάτων, είτε λόγω προκλήσεων εκ μέρους τους, είτε γιατί εκλαμβάνονται αυτοί ως πρόσωπα αντιτιθέμενα στα προβαλλόμενα αιτήματά τους.

- δ. Σε περιπτώσεις καταχρηστικής άσκησης του δικαιώματος του «συνέρχεσθαι» που συνιστά διατάραξη της κυκλοφορίας στο βαθμό που αυτή δεν δικαιολογείται από το μικρό αριθμό των συμμετεχόντων στη συνάθροιση πρέπει να μεθοδεύεται η συστηματική εφαρμογή της τακτικής σχηματισμού δικογραφιών για παράβαση του άρθρου 292 Π.Κ., του οποίου προτείνεται η τροποποίηση ως προς τη θέσπιση αυστηρότερων ποινών και την καθιέρωση διαδικασίας γρήγορης εκδίκασης του αδικήματος.-

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΗΣ

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΧΡΙΣΤΟΦΑΡΕΪΖΗΣ
Αντιστράτηγος